

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ
З ФІТОСАНІТАРНИХ ЗАХОДІВ
МСФЗ № 13
КЕРІВНИЦТВО ЩОДО НОТИФІКАЦІЇ
ПРО НЕВІДПОВІДНІСТЬ ТА ЕКСТРЕНІ ДІЇ
(2001)

Секретаріат Міжнародної конвенції із захисту рослин
Продовольча та сільськогосподарська організація
Об'єднаних націй (ФАО)
Рим

ЗМІСТ

Затвердження/Застосування/Перегляд та зміни/Розповсюдження 210

ВСТУП

Сфера застосування	211
Посилання	211
Визначення і скорочення	211
Опис вимог	213

ВИМОГИ 213

1. Призначення нотифікацій 213

2. Використання нотифікаційної інформації 214

3. Положення МКЗР, які відносяться до нотифікації 214

4. Підстава для нотифікації 214

4.1. Серйозні випадки невідповідності 215

4.2. Екстрена дія 215

5. Час надання нотифікації 215

6. Інформація, включена до нотифікації 215

6.1 Необхідна інформація 216

6.2 Допоміжна інформація 216

6.3. Форми, коди, скорочення та акроніми 216

6.4. Мова 217

7 Документація та заходи зв'язку 217

8. Ідентифікація шкідливих організмів 217

9. Розслідування невідповідності та екстреної дії 217

9.1. Невідповідність 217

9.2. Екстрена дія 218

10. Транзит 218

11. Реекспорт 218

Затвердження

Міжнародні стандарти з фітосанітарних заходів (МСФЗ) розробляються Секретаріатом Міжнародної конвенції із захисту рослин в якості частини всесвітньої програми політики та технічної допомоги Продовольчої та сільськогосподарської Організації Об'єднаних Націй в галузі карантину рослин. Ця програма робить доступними, як для членів ФАО, так і для інших зацікавлених сторін ці стандарти, вказівки та рекомендації з метою гармонізації фітосанітарних заходів до міжнародних вимог для спрощення торгівлі та запобігання застосуванню невиправданих заходів, які б чинили перешкоди для торгівлі.

Даний стандарт був прийнятий Тимчасовою комісією з фітосанітарних заходів у квітні 2001 року.

Застосування

Міжнародні стандарти з фітосанітарних заходів (МСФЗ) прийняті країнами-учасницями МКЗР і членами ФАО, які не є договірними сторонами цієї Конвенції, за посередництвом Тимчасової комісії з фітосанітарних заходів (ТКФЗ). МСФЗ являють собою стандарти, вказівки та рекомендації, що визнані в якості основи фітосанітарних заходів, які застосовуються членами Світової організації торгівлі у рамках Угоди про застосування санітарних і фітосанітарних заходів. Країнам, які не є договірними сторонами МКЗР, рекомендується дотримуватись цих стандартів.

Перегляд і зміни

Міжнародні стандарти з фітосанітарних заходів підлягають періодичному перегляду і внесенню змін. Наступним часом перегляду цього стандарту є 2004 рік, або будь-яка інша дата, яку буде узгоджено Комісією з фітосанітарних заходів.

У разі необхідності до стандартів будуть внесені зміни, після чого вони будуть перевидані. Користувачу необхідно впевнитись у застосуванні останньої версії цих стандартів.

Розповсюдження

Міжнародні стандарти з фітосанітарних заходів розповсюджуються Секретаріатом Міжнародної конвенції із захисту рослин серед усіх членів ФАО, а також виконавчих/технічних секретарів регіональних організацій із захисту рослин:

- Азіатська та Тихоокеанська комісія із захисту рослин
- Андинська спільнота
- Європейська та Середземноморська організація із захисту рослин
- Карибська комісія із захисту рослин
- Міжафриканська фітосанітарна рада
- Міжнародна регіональна фітоагросанітарна організація (для Центральної Америки)
- Регіональний фітосанітарний комітет Коно Сур (для Південної Америки)

- Північноамериканська організація із захисту рослин
- Тихоокеанська фітосанітарна організація.

ВСТУП

Сфера застосування

Цей стандарт описує дії, які повинні здійснювати країни щодо нотифікації про:

- серйозний випадок невідповідності імпортованого вантажу встановленим фітосанітарним вимогам, включаючи виявлення визначених регульованих шкідливих організмів;
- серйозний випадок невідповідності імпортованого вантажу вимогам до документації з фітосанітарної сертифікації;
- екстрену дію, яка застосовується в разі виявлення в імпортованому вантажі регульованого шкідливого організму, що не внесений до переліку організмів, які зустрічаються у даному товарі з країни-експортера;
- екстрену дію, яка здійснюється при виявленні в імпортованому вантажі організмів, що являють потенційну фітосанітарну загрозу.

Посилання

*Глосарій фітосанітарних термінів, 2003*¹. МСФЗ №5, ФАО, Рим.

*Міжнародна конвенція із захисту рослин, 1997*². ФАО, Рим.

Визначення статусу шкідливого організму в зоні, 1998, МСФЗ № 8, ФАО, Рим

Вказівки щодо фітосанітарних сертифікатів, 2001, МСФЗ № 12, ФАО, Рим

Система сертифікації на експорт, 1997, МСФЗ № 7, ФАО, Рим.

Визначення та скорочення

Шкідливий організм	Будь-який вид, різновид чи біотип рослин, тварин або патогенних агентів, шкідливий для рослин чи рослинних продуктів
Вантаж	Деяка кількість рослин, рослинних продуктів та/чи інших матеріалів, які переміщуються з однієї країни в іншу, і супроводжуються (в разі необхідності) одним фітосанітарним сертифікатом (вантаж може складатись з одного чи більше товарів або партій)
Затримання (вантажу)	Офіційне затримання вантажу в ізолюваних умовах з фітосанітарних причин (див. карантин)

¹ В оригіналі МСФЗ № 13 2001 року наведено посилання на Глосарій фітосанітарних термінів ФАО 1999 року. В існуючій на момент перекладу версії Глосарію 2003 року визначення багатьох термінів значною мірою змінилося. У цьому перекладі надано визначення термінів з сучасного Глосарію (див. документ ЄОЗР № 04/11182 – переклад № 2) (примітка ЄОЗР)

² В оригіналі МСФЗ № 13 2001 року наведено посилання на МКЗР 1992 року. Воно замінено посиланням на новий переглянутий текст МКЗР 1997 року (див. документ ЄОКЗР № 04/11021 – переклад № 1) (примітка ЄОЗР)

Зона	Офіційно визначена країна, частина країни або декілька країн чи їх частина
Інтродукція	Проникнення шкідливого організму, яке спричинює його акліматизацію
Категорія товару	Категорія, в яку можливо об'єднати подібні товари, на які поширюються загальні вимоги фітосанітарних регламентацій
МКЗР	Міжнародна конвенція із захисту рослин, заснована ФАО у 1951 році в Римі та в подальшому доповнена
НОКЗР	Національна організація із захисту рослин
Обробка	Офіційно затверджена процедура знищення, інактивації або видалення шкідливих організмів, або їх стерилізації чи девіталізації
Офіційний	Встановлений, дозволений або запроваджений Національною організацією із захисту рослин
Поширення	Збільшення географічного поширення шкідливого організму всередині зони
Регульований шкідливий організм	Карантинний шкідливий організм та регульований некарантинний шкідливий організм
РОКЗР	Регіональна організація із захисту рослин
Сертифікат	Офіційний документ, який засвідчує фітосанітарний стан вантажу, що підпадає під дію фітосанітарних регламентацій
Статус шкідливого організму (в зоні)	Офіційне визнання присутності або відсутності в даний час шкідливого організму у зоні, включаючи, в разі необхідності, дані про його географічне поширення, з використанням експертного висновку на основі поточних та попередніх сигналізацій щодо шкідливого організму та іншої інформації
Транзитний вантаж	Вантаж, який не імпортується до країни, а перевозиться через її територію в іншу країну і піддається офіційним процедурам, які забезпечують, щоб він залишався закритим, не поділявся, не змішувався з іншими вантажами і не змінював упаковку
Фітосанітарний захід	Законодавство, регламентація чи офіційна процедура, спрямовані на запобігання інтродукції та/або поширенню карантинних шкідливих організмів або обмеження економічних збитків від регульованих некарантинних шкідливих організмів
Фітосанітарна регламентація	Офіційне правило по запобіганню інтродукції та/або поширенню карантинних шкідливих організмів або зменшення економічних збитків від регульованих некарантинних шкідливих організмів, зокрема, встановлення процедур з фітосанітарної сертифікації
Фітосанітарна дія	Офіційна операція подібна до огляду, аналізу, нагляду чи обробки, розроблена для здійснення фітосанітарних регламентацій або процедур

Фітосанітарний сертифікат	Сертифікат, який підготовлений за формою, затвердженою МКЗР
Екстрена дія	Термінова фітосанітарна дія, запроваджена у новій або несподіваній фітосанітарній ситуації (ТКФЗ, 2001)

Опис вимог

Міжнародна конвенція із захисту рослин (МКЗР, 1997) передбачає для своїх країн-членів інформування про серйозні випадки невідповідності імпортованих вантажів фітосанітарним вимогам, в тому числі тих, що відносяться до документації, або повідомлення про відповідну екстрену дію, яка проводиться у разі виявлення в імпортованому вантажі організму, що становить потенційну фітосанітарну загрозу. Імпортуюча договірною стороною повинна повідомити договірну сторону-експортер в якомога стислий термін щодо серйозних випадків невідповідності та екстреної дії, запроваджених до імпортованих вантажів. Ця нотифікація повинна визначити характер невідповідності таким чином, щоб експортуюча договірною стороною могла це вивчити і внести необхідні корективи. Імпортуючі договірні сторони можуть зробити запит щодо результатів таких досліджень.

Обов'язкова інформація з нотифікації включає довідковий номер, дату нотифікації, найменування НОКЗР імпортуючої та експортуючої країн, найменування вантажу і дату першої дії, причини проведеної дії, інформацію щодо характеру невідповідності або екстреної дії та вжиті фітосанітарні заходи. Нотифікація повинна бути своєчасною і викладеною відповідно до узгодженої форми.

Імпортуюча країна повинна вивчити будь-яку нову або непередбачену фітосанітарну ситуацію, коли була проведена екстрена дія, з метою визначення виправданості дій і необхідності внесення змін до фітосанітарних вимог. Країнам-експортерам необхідно вивчити серйозні випадки невідповідності для встановлення можливої причини. Нотифікації щодо серйозних випадків невідповідності або екстреної дії, пов'язаних з реекспортом, направляються до країни-реекспорту. Нотифікації, пов'язані з транзитним вантажем, направляються до країни-експортера.

ВИМОГИ

1. Призначення нотифікацій

Нотифікації видаються країною-імпортером експортуючій країні для виявлення серйозних невідповідностей імпортованих вантажів заявленим фітосанітарним вимогам, або для повідомлення щодо проведеної екстреної дії при виявленні шкідливого організму, який становить потенційну загрозу. Використання нотифікації в інших цілях здійснюється довільно, але у всіх випадках повинно здійснюватись лише з метою міжнародного співробітництва для запобігання інтродукції та/або поширення регульованих шкідливих організмів (МКЗР, статті I і VIII). У випадку невідповідності нотифікація призначена для з'ясування причини цієї невідповідності та полегшення кроків, спрямованих на запобігання його повтору.

2. Використання нотифікаційної інформації

Нотифікація, зазвичай, є двосторонньою. Нотифікації та інформація, яка застосовується для них, цінні при офіційному використанні, але легко можуть бути невірно розтлумаченими і застосованими при розгляді поза контекстом або необдуманому використанні. Для зменшення можливості невірного розуміння чи зловживання країнам слід дотримуватись обережності для забезпечення відправлення нотифікацій та інформації про нотифікації, зокрема, тільки в країну-експортер. Так, імпортуюча країна може консультуватися з експортуючою країною і надавати їй можливість здійснити перевірку випадків очевидної невідповідності та внести необхідні виправлення. Це повинно бути зроблено до внесення змін у фітосанітарний статус товару або зони чи до підтвердження або більш широкого повідомлення про інші недоліки фітосанітарних систем в країні-експортері (див. також відповідні практики повідомлення при виявленні шкідливих організмів в МСФЗ № 8: *Визначення статусу шкідливого організму в зоні*).

3. Положення МКЗР, які відносяться до нотифікації

Встановлення систем щоденної практики нотифікації засноване на деяких положеннях МКЗР, які стисло викладені наступним чином:

– Ст. VII.2e зазначає, що *«ті імпортуючі договірні сторони в можливо стислий термін повинні інформувати заінтересовану експортуючу договірну сторону або, відповідно до ситуації, заінтересовану реекспортуючу договірну сторону про серйозні випадки невідповідності щодо фітосанітарної сертифікації. Заінтересована експортуюча договірна сторона або, відповідно до випадку, реекспортуюча договірна сторона повинна провести перевірку та повідомити щодо результатів заінтересованій імпортуючій договірній стороні у відповідь на її запит»*.

– Ст. VII.6. встановлює, що *«положення даної статті не перешкоджає кожній з договірних сторін застосувати відповідні екстрені заходи у випадку виявлення шкідливого організму, який являє собою потенційну небезпеку для їх територій або, в разі повідомлень щодо таких виявлень. Будь-який подібний захід повинен бути проаналізований в якомога стислий термін з метою обґрунтування необхідності продовження його застосування. Про вживання заходів слід негайно інформувати заінтересовані договірні сторони, Секретаря і будь-яку регіональну організацію із захисту рослин, членом якої є ця договірна країна»*.

– Ст. VIII.1. визначає, що договірні сторони повинні співпрацювати одна з одною для досягнення цілей Конвенції

– Ст. VIII.2 передбачає, що договірні сторони визначають контактну адресу для обміну інформацією.

Країни, що не є договірними сторонами МКЗР, залучаються до використання систем нотифікації, які описані в цьому стандарті (МКЗР, Стаття XVIII).

4. Підстава для нотифікації

В більшості випадків нотифікація обумовлена виявленням регульованих шкідливих організмів у імпортованих вантажах. Існують також інші серйозні випадки невідповід-

ності, які потребують фітосанітарної дії та нотифікації. За нових чи непередбачуваних фітосанітарних ситуацій можуть запроваджуватись екстрені дії, щодо яких також повинна бути проінформована країна-експортер.

4.1 Серйозні випадки невідповідності

Країни можуть домовитись у двосторонньому порядку про те, які випадки невідповідності вважаються значним для нотифікації. В разі відсутності подібних угод імпортуєча країна може вважати значним наступне:

- відсутність відповідності фітосанітарним вимогам
- виявлення регульованих шкідливих організмів
- відсутність відповідності вимогам до документації, включаючи:
- відсутність фітосанітарних сертифікатів
- незавірені зміни або підтирання у фітосанітарних сертифікатах
- серйозна нестача інформації у фітосанітарних сертифікатах
- подроблені фітосанітарні сертифікати
- заборонені до ввезення вантажі
- заборонені до ввезення матеріали у вантажах (наприклад, ґрунт)
- очевидна відсутність проведення встановлених обробок
- неодноразові випадки виявлення заборонених до ввезення матеріалів у малих, некомерційних кількостях, що перевозяться пасажирями або надсилаються поштою.

Серйозні випадки невідповідності імпортованого вантажу фітосанітарним вимогам повинні бути нотифіковані країні-експортеру незалежно від того, чи потребується для цього вантажу фітосанітарний сертифікат.

4.2 Екстрена дія

Екстрені дії здійснюються при виявленні в імпортованому вантажі:

- регульованих шкідливих організмів, які не занесені до списку таких, що зустрічаються у даному товарі з країни-експортера
- організмів, які становлять потенційну фітосанітарну загрозу.

5. Час надання нотифікації

Нотифікації повинні надаватись негайно при підтвердженні факту невідповідності чи необхідності екстреної дії та здійснення фітосанітарних заходів. В разі значної затримки з підтвердженням причини нотифікації (наприклад, ідентифікація організму) можливе надання попередньої нотифікації.

6. Інформація, яка включається до нотифікації

Нотифікації повинні використовувати узгоджену форму та містити певний мінімум інформації. НОКЗР рекомендується надавати додаткову інформацію в тих випадках, коли інформація вважається такою, що відноситься до справи і важливою, або була спеціально запит країною-експортером.

6.1 Необхідна інформація

Нотифікації повинні включати наступну інформацію:

- *Додатковий номер* – сповіщаюча країна повинна мати засіб відстеження за повідомленням, надісланим країні-експортеру. Це може бути власний номер нотифікації чи номер фітосанітарного сертифіката, який супроводжує вантаж

- *Дата* – повинна бути вказана дата відправлення нотифікації

- *Найменування НОКЗР* країни-імпортера

- *Найменування НОКЗР* країни-експортера

- *Найменування вантажу* – вантажі повинні позначатись номером відповідного їм фітосанітарного сертифіката або посиланнями на іншу документацію, включаючи категорію товару та наукову назву (хоча б – роду рослини) для рослин і рослинних продуктів

- *Найменування вантажоотримувача та вантажовідправника*

- *Дата першої дії* на вантаж

- *Спеціальна інформація, яка має відношення до характеру невідповідності та екстреної дії, включаючи:*

- назву шкідливого організму (див. також розділ 8 нижче)

- при відповідності випадку, коли зараженою є частина вантажу або весь вантаж

- проблеми з документацією

- фітосанітарні вимоги, до яких відноситься дана невідповідність

- *Запроваджені фітосанітарні дії* – фітосанітарні дії повинні бути спеціально написаними, а частини вантажу, піддані цим діям, визначені.

- *Посвідчувальні знаки* – посадова особа, яка видає нотифікацію, повинна мати засіб для посвідчення дійсних нотифікацій (наприклад, печатка, штамп, печатний фірмовий бланк, санкціонований підпис).

6.2 Допоміжна інформація

Допоміжна інформація повинна надаватись країні-експортеру на її запит і, в разі необхідності, може включати :

- копію фітосанітарного сертифіката або інших документів, які стосуються справи

- результати діагностики

- зв'язок шкідливого організму, тобто в якій частині вантажу був виявлений даний шкідливий організм, або яку шкоду він завдає цьому вантажу

- інша інформація, яка вважається корисною для експортуючої країни, і здатна допомогти їй у виявленні та виправленні невідповідності.

6.3 Форми, коди, скорочення та акроніми

У тих випадках, коли в нотифікації або в допоміжній інформації використовуються форми, коди, скорочення або акроніми, країни повинні згідно із запитом надати відповідний пояснювальний матеріал.

6.4 Мова

Мовою (мовами), які використовуються в нотифікації та допоміжній інформації, є мова (мови), якою переважно користується нотифікаційна країна., за винятком випадків, узгоджених у двосторонньому порядку. Якщо інформація запитується через контактні адреси МКЗР, вона повинна надаватись однією з мов ФАО (МКЗР, Стаття XIX.3д).

7. Документація та заходи зв'язку

Країна, яка направляє нотифікацію, повинна зберігати нотифікаційні документи, допоміжну інформацію та пов'язані з ними дані не менше одного року з дня нотифікації. З метою ефективності та практичної доцільності необхідно по можливості використовувати електронні нотифікації.

У разі відсутності двосторонніх угод, які встановлюють, кому повинна направлятися нотифікація, остання повинна надсилатись на контактну адресу МКЗР або, якщо контактна адреса не визначена, до НОКЗР країни-експортера. Інформація з офіційних контактних адрес вважається достовірною, якщо НОКЗР країни-імпортера не вказує інших офіційних джерел.

8. Ідентифікація шкідливих організмів

Ідентифікація щодо виявлених в імпортованих вантажах організмів потрібна для визначення того, чи вони є або повинні бути регульованими шкідливими організмами, та в зв'язку з цим – для обґрунтування фітосанітарної або екстреної дії.

Відповідна ідентифікація може бути неможливою, якщо:

- стадія розвитку або стан екземпляра(ів) ускладнюють їх ідентифікацію
- відсутня необхідна компетенція в питаннях таксономії.

В разі неможливості ідентифікації причина повинна бути зазначена в нотифікації.

При ідентифікації шкідливих організмів країни-імпортери повинні:

– бути готовими описати, відповідно до запиту, процедури, використані при проведенні діагностики та відбору зразків, включаючи ім'я діагноста та/або назву лабораторії, а також повинні зберігати докази, такі як відповідні екземпляри або матеріал, протягом необхідного періоду часу (одного року, після нотифікації, або до того моменту, поки необхідне розслідування не буде проведене), щоб надати можливість провести підтвердження можливих суперечливих визначень

– вказати стадію розвитку шкідливого організму та, в разі необхідності, його життєздатність

– забезпечити, в міру можливості, ідентифікацію до виду або до такого таксономічного рівня, який виправдовує проведені офіційні дії.

9. Розслідування невідповідності та екстреної дії

9.1 Невідповідність

Експортуюча країна повинна проводити розслідування серйозних випадків невідповідності, щоб встановити їх можливу причину та уникнути повтору.

За запитом результати цього розслідування повинні бути доведені до відома імпортуючої країни. Якщо результати розслідування потребують зміни статусу шкідливого організму, то ця інформація повинна бути повідомлена відповідно до належної практики, що викладено в МСФЗ № 8: Визначення статусу шкідливого організму в зоні.

9.2. Екстрена дія

Імпортуючій країні потрібно вивчити нову чи непередбачену фітосанітарну ситуацію, щоб обґрунтувати передбачені екстрені дії. Будь-яка така дія повинна оцінюватися якнайшвидше, щоб забезпечити технічне обґрунтування його продовження. Якщо продовження дій обґрунтоване, тоді фітосанітарні заходи країни-імпортера повинні бути скоректованими, опублікованими та повідомленими країні-експортеру.

10. Транзит

Для транзитного вантажу будь-який випадок невідповідності вимогам країни транзиту або будь-які передбачені екстрені дії повинні бути нотифіковані експортуючій країні. Якщо країна транзиту має підстави вважати, що ця невідповідність або нова чи непередбачена фітосанітарна ситуація може створити проблему для країни кінцевого призначення, то країна транзиту може направити нотифікацію країні кінцевого призначення. Країна кінцевого призначення може надати копію її нотифікацій будь-якій залученій країні, через яку цей вантаж перевозиться транзитом.

11. Реекспорт

У випадках, пов'язаних з реекспортним фітосанітарним сертифікатом, зобов'язання та інші положення, які стосуються експортуючої країни, відносяться і до країни реекспорту.